



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia**

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis  
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis  
Eivsdem In tres Tomos distinctis

**Thomas <von Aquin, Heiliger>**

**Venetiis, 1593**

Qvaestio XXII. De sacerdote Christi.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)



primam partem supponitur ex praecedente articulo; quo ad secundam vero quod fuerit simul hostia, probatur. Omne quod Deo exhibetur ad hoc, ut spiritus hominis feratur in Deum, est hostia seu sacrificium: sed humanitas Christi est Deo exhibita ad hoc, ut spiritus hominum ferantur in Deum, ergo. Maior propositio probatur. Sacrificium visibile est sacramentum invisibile, aut invisibile est oblatio spiritus, ergo.

Aduerte quod vis probacionis consistit in hoc: Omne sacrificium aut est visibile, aut invisibile: sed visibile ordinatur ad invisibile, ut sacrum eius signum ad sanctum signatum, ac per hoc, finem: signatum enim finis est signum omne igitur sacrificium, exterius est sacrificium ex ordine ad inferius, hoc est oblationem spiritus: & contra, omne quod ad oblationem spiritus Deo offertur, sacrificium denominatur dicitur.

Tertia vero pars conclusionis, hoc est perfecta peccato pacifica & holocaustum, probatur ex littera. Homo indiget sacrificio propter tria, scilicet remissionem peccati, gratie consecrationem & consummationem: sed haec tria per humanitatem Christi habuimus, ergo. Maior in littera & inferitur ex priori syllogismo, quo probata est altera pars conclusionis. Nam si sacrificium exterius dicitur ex relatione ad oblationem spiritus, & ad oblationem spiritus nostri concurrunt tria, scilicet remissio peccati, consecratio vitae gratiae, & consummatio illius, conueniens est, ut ad haec tria homo indigeat sacrificio: & declaratur quo ad singula singulis auctoritatibus scripturae. Minor vero probatur auctoritatibus sacrae scripturae etiam singulis ad singula.

¶ Recolito hic ex pri

¶ 2 Præ. Sacerdotium Christi magis est simile sacerdotio Iudaorum, quod erat a Deo institutum, quam sacerdotio Gentilium, quod demones colebantur. In ueteri autem lege nunquam homo in sacrificium offerebatur, quod maxime reprehenditur in sacrificijs gentilium, secundum illud Psal. 105. Effuderunt sanguinem innocentem, sanguinem filiorum suorum & filiarum suarum, quas sacrificauerunt sculptilibus Chanaan. ergo in sacerdotio Christi non debuit esse ipse homo Christus hostia.

¶ 3 Præ. Omnis hostia ex hoc, quod Deo offertur, Deo sanctificatur: sed ipsa Christi humanitas a principio fuit sanctificata, & Deo coniuncta ergo non conuenienter potest dici, quod Christus, secundum quod homo, fuerit hostia.

SED CONTRA est, quod Apostolus dicit ad Ephes. 5. Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam Deo in odorem suauitatis.

RESPON. Dicendum, quod sicut Augustinus dicit in 10. de ciuitate Dei, omne sacrificium visibile, inuisibilis sacrificij sacramentum, id est, sacrum signum est. Inuisibile autem sacrificium est, quod homo Deo spiritum suum offert, secundum illud Psal. 51. Sacrificium Deo spiritus contribulatus: & ideo omne illud, quod Deo exhibetur, ad hoc quod spiritus hominis feratur in Deum, potest dici sacrificium. Indiget igitur homo sacrificio propter tria. Vno quidem modo ad remissionem peccati, per quod a Deo auertitur: & ideo Apostolus dicit ad Heb. 9. quod ad sacerdotem pertinet, ut offerat dona & sacrificia pro peccatis. Secundo, ut homo in statu gratie conseruetur, semper Deo inherens, in quo eius pax & salus consistit. Vnde & in ueteri lege immolabatur hostia pacifica pro offerentium salute, ut habet Leuiticus 3. Tertio ad hoc, quod spiritus hominis perfecte Deo uniat, quod maxime erit in gloria. Vnde & in ueteri lege offerebatur holocaustum quasi totum incensum, ut dicitur Leuiticus 1. Haec autem per humanitatem Christi nobis prouenerunt. Nam primo quidem nostra peccata deleta sunt, secundum illud Romanorum 4. Traditus est propter delicta nostra. Secundo, gratia nos saluans per ipsum accepimus, secundum illud Hebraeos 5. Factus est omnibus obtemperantibus sibi, causa salutis aeternae. Tertio, per ipsum perfectionem gloriae adepti sumus. Hebraeos 10. Habemus fiduciam

per sanguinem eius in introitum sanctorum, scilicet in gloriam caelestem: & ideo ipse Christus in quantum homo, non solum fuit sacerdos, sed etiam hostia perfecta, simul existens hostia pro peccato, & hostia pacifica, & holocaustum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Christus non se occidit, sed seipsum uoluntarie morti exposuit, secundum illud Isa. 53. Oblatus est, quia ipse uoluit: & ideo dicitur seipsum obtulisse.

AD SECUNDUM dicendum, quod hominis Christi occisio potest ad duplicem uoluntatem comparari. Vno modo, ad uoluntatem occidentium. Et sic non habet rationem hostiae: non enim dicuntur occisores Christi, hostiam Deo obtulisse, sed grauer deliquisse. Et huius peccati similitudinem gerebant impia gentilium sacrificia, quibus homines idolis immolabant. Alio modo, potest considerari occisio Christi per comparationem ad uoluntatem patientis, qui uoluntarie se obtulit passioni: Et ex hac parte habet rationem hostiae in quo non conuenit cum sacrificijs Gentilium.

AD TERTIUM dicendum, quod sanctitas humanitatis Christi a principio non impedit, quin ipsa humana natura, cum in passione oblata est Deo, sanctificata nouo modo fuerit, sicut hostia actualiter tunc exhibita. Acquisiuit enim actualem hostiae sanctificationem tunc ex antiqua charitate & gratia unionis sanctificata eandem absolute.

ARTICVLVS III.

Utrum effectus sacerdotij Christi sit expiatio peccatorum.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod effectus sacerdotij Christi non sit expiatio peccatorum. Solius enim Dei est peccata delere, secundum illud Isa. 43. Ego sum, qui deleo iniquitates tuas propter me: sed Christus non est sacerdos, secundum quod Deus, sed secundum quod homo, ergo sacerdotium Christi non est expiatio peccatorum.

¶ 2 Præ. Apostolus dicit Hebraeos 10. quod hostia ueteris testamenti non poterant perfectos facere: alioquin cessassent offerri, eo quod nullam haberent conscientiam peccati cultores sufficienter semel mundati: sed in ipsis commemoratio peccatorum per singulos annos fit: sed similiter sub sacerdotio Christi fit

ma secunde quæst. 102. ar. 3. ad octauum, triplex fuisse sacrificij genus in ueteri testamento, holocaustum, hostiam pro peccato, & hostiam pacificam: & holocaustum quidem per sectionis statum conseruare, quia totum comburebatur in honorem Dei: hostiam uero pro peccato, ad perfectum statum pertinere, quod ex Deo per ministros nobis cooperantibus est. In tres enim partes diuidebatur, una Deo incensam, aliam in usum sacerdotum, tertiam in usum ferentium, siue profectus acceptus, siue recipiendis esset. Hostia uero pro peccato, statum penitentium monstrat, & in duas secatatur partes, unam Deo incensam, alteram in usum sacerdotum: quia remissio peccatorum nona potestate nostra, sed a Deo per ministros est, nisi per proprios sacerdos uel populi peccatis offerretur: quia tunc nulla erat pars sacerdotum. Vnde quia humanitas Christi pro omnibus illis oblata fuit ab ipso, ideo dicitur in littera, quod fuit hostia perfecta, ut peccata existerent simul & hostia pro peccato, & hostia pacifica, & holocaustum.

¶ Super quaestio uige ma secunda articulum tertium.

IN titulo attende primo, quod non queritur, an sola expiatio peccati sit effectus sacerdotij Christi. Nec queritur, an expiatio peccatorum sit a solo sacerdotio Christi, sed an sacerdotium Christi habeat hunc effectum, qui est expiatio peccati. ¶ Attende secundo, quod non est hic quaestio de modo habendi hunc effectum, an effectiue, an meritorie, an alio modo: sed in consilio illo, scilicet de modo, quo sacerdotij actibus sacrificando, offerendo, &c. effectus attribuitur: & illo rursus modo, quo sacrificio Christi nam est conuenire quod sit efficax.

¶ Tertio,

¶ Tertio, quod expiatio secundum nominis proprietatem, emundationem seu purgationem culpam significare videtur, & sic sumitur in proposito.

¶ In corpore unica est conclusio: Christi sacerdotium habet plenam vim expiandi peccata. Probat. Ad perfectam emundationem peccati duo requiruntur, dare gratiam, & satisfactio. Christi sacerdotium habet utrumque. ergo. Maior probatur ex duobus inuentis in peccato, macula, & reatu, quorum primum gratia, secundum satisfactionem tollitur. Minor uero auctoritate Ioannis & Iulii.

¶ In responsione ad primum cum dicitur, quod in quantum Christi humanitas operabatur uirtute diuinitatis, sacrificium Christi erat efficacissimum ad delenda peccata per gratiam, non intelligas humanitatem Christi concurrere in spiritu mentaliter ad creationem gratiam in anima, sed intelligito quantum ad creationem spectat, quod nec reus instrumentaliter dispositio & meritoria erat. Et enim gratia secundum illam uiam creati in patiente dispositio, sicut anima rationalis. Et propterea, licet creatio absolute refuset instrumentum, creatio tamen rei in patiente dispositio non refutat instrumentum, & sacrificium Christi inuenitur efficacissimum ad causandam gratiam in iustificante: sicut semen humanum bene dispositum inuenitur efficacax ad causandam animam rationalem producendam hominis. Verius tamen de secundum auctoris doctrinam, humanitatem Christi operari uirtute diuinitatis in instrumentum de leuonem peccatorum, per gratiam non creatione, sed infusione producta, ut superius monstratum est auctoritate eius, & ratione.

¶ In responsione ad tertium, uide nouit,

commemoratio peccatorum, cum dicitur, Dimitte nobis debita nostra. Mat. 6. offertur etiam continue sacrificium in ecclesia: unde & ibidem dicitur, Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. ergo per sacerdotium Christi non expiatur peccata.

¶ 2. Præter. In ueteri lege maxime immolabatur hircus pro peccato principis, uel capra pro peccato alicuius de populo, uel uitulus pro peccato sacerdotis, ut patet Leu. 4. sed Christus nulli horum comparatur, sed agno, secundum illud Hier. ii. Ergo quasi agnus mansuetus, qui portatur ad uictimam. ergo uidetur quod eius sacerdotium non sit expiatiuum peccatorum.

SED CONTRA est, quod Apof. dicit Heb. 9. Sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum seipsum obtulit immolatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad seruendum Deo uiuenti. Opera autem mortua dicuntur peccata. ergo sacerdotium Christi habet uirtutem emundandi peccata.

RESPON. Dicendum, quod ad peccatorum perfectam emundationem duo requiruntur, secundum quod duo sunt in peccato, scilicet macula culpæ, & reatus poenæ. Macula quidem culpæ deletur per gratiam, qua cor peccatoris conuertitur in Deum, reatus autem poenæ, totaliter tollitur per hoc, quod homo Deo satisfacit. Vtrumque autem horum efficit sacerdotium Christi. Nam uirtute ipsius gratia nobis datur, qua eorda nostra conuertuntur ad Deum, secundum illud Rom. 3. Iustificati gratis per gratiam ipsius, per remptionem, qua est in Christo Iesu, quem proposuit Deus propitiorem per fidem in sanguine ipsius. Ipse etiam pro nobis plenarie satisfecit, in quantum ipse languores nostros tulit, & doloris nostro ipse portauit. Vnde patet, quod Christi sacerdotium habet plenam vim expiandi peccata.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod licet Christus non fuerit sacerdos secundum quod Deus, sed secundum quod homo, unum tamen & idem fuit sacerdos & Deus. Vnde in syno. Eph. legitur. Si quis pontificem dicit, & Apostolum nostrum fieri, non ipsum ex Deo Verbum, quando factum est caro, & secundum nos homo, sed tamquam alterum præter eum seipsum hominem ex muliere, anathema sit: & ideo in quantum eius humanitas operabatur in uirtute diuini-

tatis, illud sacrificium erat efficacissimum ad delenda peccata. Propter quod Aug. dicit in 4. de Tri. \* Ut quoniam quatuor considerantur in omni sacrificio, cui offeratur, a quo offeratur, quid offeratur, pro quibus offeratur: idem ipse unus uersusque mediator, per sacrificium pacis reconcilians nos Deo, unum cum illo maneret, cui offerebatur: unum in se faceret, pro quibus offerebatur: unus ipse esset, qui offerebat, & quod offerebat.

AD SECUNDUM dicendum, quod peccata non commemorantur in noua lege, propter inefficaciam sacerdotii Christi, quasi per ipsum non sufficienter expientur peccata: sed commemorantur quantum ad illos, qui uel eius sacrificii nolunt esse participes (sicut sunt infideles) pro quorum peccatis oramus, ut conuertantur: uel etiam quantum ad illos, qui post participationem huius sacrificii ab eo deuiant, qualitercumque peccando. Sacrificium autem, quod quotidie in ecclesia offertur, non est aliud a sacrificio, quod ipse Christus obtulit: sed eius commemoratio: unde Aug. dicit in 10. de ciuit. \* Dei. Sacerdos ipse Christus offerens, ipse & oblatio: cuius rei sacramentum, quotidianum esse uoluit ecclesia sacrificium.

AD TERTIUM dicendum, quod sicut Orig. \* dicit super Ioan. Licet diuersa animalia in ueteri lege offerrentur, quotidianum tamen sacrificium, quod offerebatur mane & uespere, erat agnus, ut habetur Nume. 28. Vnde significabatur, quod oblatio agni ueri, id est Christi, esset sacrificium consummatum omnium aliorum. Et ideo Ioan. 1. dicitur, Ecce agnus Dei, qui tollit peccata mundi.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum effectus sacerdotii Christi non solum ad alios pertinuerit, sed etiam ad ipsum.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur quod effectus sacerdotii Christi non solum pertinuerit ad alios, sed etiam ad ipsum. Ad officium enim sacerdotis pertinet, pro populo orare, sicut in illud 2. Mac. 1. Ordone faciebant sacerdotes, dum consumaretur sacrificium: sed Christus non solum pro aliis orauit, sed etiam pro seipso, secundum quod supra dictum est, sicut expressè dicit Heb. 5. quod in diebus carnis suae, preces supplicationesque ad Deum, qui posuit illum saluum facere a morte

quod Christus ex hoc ipso quod assumptus est agno comminatus hostia, figuratus dicitur per cetera sacrificia, ut sacrificium omnium consummatum: ita quod non negatur Christum comparari aliis: sed distinguitur quod per assimilationem comparatur agno, per consumationem comparatur aliis: & ex hoc ipso quod agno assumitur, refertur ad omnia, ut consummatum. Rationi siquidem consonat, ut momentanea ad continuum reducatur: & quod continui est consummatum, omnium sit consummatum. Reliqua enim sacrificia pro peccatis, hircus, capra, uitulus, nunc uel tunc offerebantur, agnus autem continuus: & propterea uerus agnus ad omnia comparatur sacrificia, ut omnium consummatum.

Super Quaestiones Liro. de circumspectissima secunda articulum quartum.

Italus clarus est, occasio nem super ex diuerse auctoritatibus, Apostoli scilicet, & synodi, ut patet in articulo.

In corpore articuli unica est conclusio. Non conuenit Christo effectum sacerdotij sui recipere. Probat dupliciter. Primo, ex conditione recipientis sacerdotij effectum. Secundo, ex excellentia sacerdotij Christi. Prima ergo ratio est, Scilicet sciens sacerdotij effectum, non potest per seipsum accedere ad Deum: sed Christus per seipsum accedit ad Deum. er

4. di. 4. q. 1. ar. 3. q. 5.

q. 21. ar. 3.

In frons. it. Eph. ca. prafum. Cy. uil. 1. 1. 1. 1.

bet genere, est ita influens, quod non est recipiens in illo genere. Probatur in dicitur in primo illa minante, in primo calescente, & posset afferri in primo alterante, scilicet celo, & in primo mouente localiter, scilicet Deo, seu intelligentia. Sed Christus est fons totius sacerdotij. Probatur inducitur, & respectu sacerdotij legis veteris & nouae.

9. 19. art. 3.

Canon. 10. concil. Ephes. cui praefuit Cyrillus. Concil.

Ar. 1. huius

¶ Occurrit autem statim dubium, quare omnium fuerit in hac inductione sacerdotum ante utramque legem, scilicet Melchisedech & patrum.

¶ Ad hoc dicitur quod quia erat eadem ratio de sacerdote legali, & ante legem quoad ad propositum (quia uterque erat figura Christi) ideo exprimitur legalem cum eius ratione, scilicet quia figura erat sacerdotij Christi, etiam praecessores comprehendit.

¶ In responsionibus argumentorum, unde quod Auctor non totaliter excludit Christum ab effectu sui sacerdotij, sed docet. Coqui caute, quod secundum quid, in quantum scilicet erat passibilis, participauit sacerdotij sui effectum, simpliciter autem non: tum quia non habuit peccatum, tum quia non indiguit, ut prima ratio in corpore articuli allata probat: tum quia non congruebat sibi, ut secunda ratio ibi allata probat.

In responsione ad secundum perspicere, quod dicitur sacrificium offerri per modum satisfactionis, & effectum ipsius proprium esse, quod ex utroque, quatenus satisfactorium est, fit. Ratio siquidem huius est, quia sacrificium ex sua essentiali & primaria institutione, nihil aliud est quam quaedam recognitio reuerentialis ipsius Dei, quae quia debita est Deo, quia Deus est, quia creator, conferuator, largitorque est omnium,

te, cum clamore ualido, & lachrymis obtulit, ergo sacerdotij Christi effectum habuit non solum in aliis, sed etiam in seipso.

¶ 2. Praet. Christus sacrificium obtulit seipsum in sua passione: sed per passionem suam non solum aliis meruit, sed etiam sibi, ut supra habitum est. \* ergo sacerdotium Christi non solum habuit effectum in aliis, sed etiam in seipso.

¶ 3. Praet. Sacerdotium ueteris legis fuit figura sacerdotij Christi: sed sacerdos ueteris legis non solum pro aliis, sed etiam pro seipso sacrificium offerebat: dicitur enim Leuit. 16. quod Pontifex ingreditur sanctuarium, ut roget pro se, & pro domo sua, & pro uniuerso catu filiorum Israel. ergo etiam sacerdotium Christi non solum in aliis, sed in seipso effectum habuit.

SED CONTRA est, quod in Ephesina synodo legitur, Si quis dicit Christum pro se obtulisse oblationem, & non magis pro nobis solum (non enim indiguit sacrificio, qui peccatum nescit) ana thema sit: sed in sacrificio offerendo, potissime sacerdotis consistit officium. ergo sacerdotium Christi non habuit effectum in ipso Christo.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, \* sacerdos constituitur medius inter Deum & populum. Ille autem indiget medio ad Deum, qui per seipsum accedere ad Deum non potest, & talis sacerdotio subicitur, effectum sacerdotij participans. Hoc autem Christo non competit: dicit enim Apostolus ad Heb. 7. Accedens per semetipsum ad Deum, semper uiuens, ad interpellandum pro nobis: & ideo Christo non conuenit effectum sacerdotij in se seipere: sed potius ipsum aliis communicare. Primum enim agens in quolibet genere, ita est influens, quod non est recipiens in genere illo: sicut Sol illuminat, sed non illuminatur, & ignis calefacit, sed non calefit. Christus autem est fons totius sacerdotij: nam sacerdos legalis erat figura ipsius: sacerdos autem nouae legis in persona ipsius operatur, secundum illud 2. ad Cor. 2. Na & ego quod donauit, siquid donauit, propter uos in persona Christi: & ideo non competit Christo effectum sacerdotij recipere.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod oratio & si conueniat sacerdotibus: non tamen est eorum officio propria. Cuilibet enim conuenit & pro se & pro aliis orare, secundum illud Iac. 5. ult. Orate pro inuicem,

ut saluemini. Et sic posset dici, quod oratio qua Christus pro se orauit, non erat actus sacerdotij eius. Sed haec responsio uidetur excludi per hoc, quod Apostolus Heb. 5. cum dixisset, Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech, subdit, Qui in diebus carnis suae preces &c. ut supra. Et ita uidetur quod oratio, qua Christus orauit, ad eius sacerdotium pertinet: & ideo oportet dicere, quod alii sacerdotes effectum sacerdotij sui participat, non in quantum sacerdotes, sed in quantum peccatores, ut infra dicitur. Christus autem, simpliciter loquendo, peccatum non habuit. Habuit tamen similitudinem peccati in carne, ut dicitur Rom. 8. Et ideo non simpliciter dicendum est, quod ipse effectum sacerdotij participauerit, secundum quid, scilicet secundum passibilitatem carnis. Unde signanter dicit, Qui posuit illum saluum facere a morte.

AD SECUNDUM dicendum, quod in oblatione sacrificij cuiuscumque sacerdotis, duo possunt considerari. ipsum sacrificium oblatum, & deuotio offerentis. Proprius autem effectus sacerdotis est id, quod sequitur ex ipso sacrificio: Christus autem consecutus est per suam passionem, gloriam resurrectionis, non quasi ex utroque sacrificij, quod offertur per modum satisfactionis, sed ex ipsa deuotione, qua secundum charitatem humiliter passionem sustinuit.

AD TERTIUM dicendum, quod figura non potest adaequare ueritatem. Unde sacerdos figura legis ueteris non poterat ad hanc perfectionem pertinere, ut sacrificio satisfactorio non indigeret, sed Christus non indiguit: unde non est similis ratio de utroque. Et hoc est, quod Apostolus dicit: Lex homines constituit sacerdotes, infirmitatem habentes: sermo autem iurisdictionis, qui post legem est, Filium in aeternum perfectum.

ARTICVLVS V. Vtrum sacerdotium Christi permaneat in aeternum. AD QUINTUM sic proceditur. Videtur, quod sacerdotium Christi non permaneat in aeternum: quia, ut dictum est, \* illi soli est effectus sacerdotij indigent, qui habent infirmitatem peccati, quae per sacerdotis sacrificium expiari potest: sed hoc non erit in aeternum: quia in sanctis nulla erit infirmitas secundum illud Isaie 60. Populus

satisfactionis cuiusdam rationem habet. Offeritur ergo sacrificium per modum satisfactionis, non tantum poenae debite peccato, aut offensae contra Deum: sed etiam beneficiorum, & (quod primum est) debiti Deo cultus, quia Deus est.

Unde habes, quod effectus consequens ex utroque sacrificij, ut satisfactorij, est absolutio a poena, aut reconciliatio ad Deum. Nam libera a gratiarum actione, aut debito cultu, non est effectus aliquis consequens sacrificium, proprie loquendo: sed communis est negotio omnium actum debitum, quando solutus est, comitans: ipsum enim sacrificium est gratiarum actio, & cultus Dei, & non est exolutio poenae, sed solutio poenae, nisi sit poenae propria: nec est reconciliatio, sed gratiae reconciliantis prouocatio.

Super quaest. sigillatim secunda articulum quintum.

Tertius clarus est. In corpore unica est conclusio: Sacerdotium Christi est aeternum quoad ad confirmationem. Declarantur primo termini distinguendo in sacerdotis officio, duo scilicet oblationem & confirmationem. Praebatur deinde, quia consumatio sacerdotij Christi consistit in bonis aeternis. Probatur auctoritate Apostoli, Christus Pontifex futurorum bonorum. Manifestaturque deum ipsa conclusio ex figura legalis sacerdotis, ita quod introitus pontificis legalis semel in anno in Sancta sanctorum cum sanguine immolatorum extrorsum est figura confirmationis sacerdotij Christi: quia Pontifex in Sancta sanctorum significat Christum totum, hoc est in se & membris intrantem in caelum serentem aeternorum bonorum, quia cum sanguine

languine immolato- rum extra, significat modum, quo Chri- stus totos celos in- travit, & per sanguine- m quem effudit extra celos, immo- lando seipsum in ter- ra, quia semel in an- no, hoc est integro cursu solis, significat unitatem sacrificii Christi in perfecto curia solis iustitia, hoc est in aeternum, hoc est in responsione ad tertium dicitur.

¶ 1. Pre. Christus est sacerdos non secundum quod Deus, sed secundum quod homo: sed Christus qua- doque non fuit homo, scilicet in triduo mortis, ergo sacrificium Christi, non est in aeternum.

SED CONTRA est, quod dicitur in Psal. 109. Tu es sacerdos in aeternum.

RESPON. Dicendum, quod in officio sacerdotis duo possunt considerari, primo quidem, ipsa oblatio sacrificii: secundò, ipsa sacrificii consumatio, quae quidem consistit in hoc, quod illi, pro quibus sacrificium offertur, sinem sacrificii consequuntur. Finis autem sacrificii, quod Christus obrulit, non fuerunt bona temporalia, sed aeterna, quae per eius mortem adipiscimur (unde dicitur Heb. 9. quod Christus est afficiens pontifex futurorum bonorum) ratione cuius Christi sacerdotium dicitur esse aeternum. Et haec quidem consumatio sacrificii Christi, praefigurabatur in hoc ipso, quod Pontifex legalis semel in anno eum sanguine hirci & vituli intrabat in sancta sanctorum, ut dicitur Leu. 16. cum tamen hircum & vitulum non immolaret in sanctis sanctorum, sed extra: & similiter Christus in sancta sanctorum, id est ipsum celum intravit, & nobis viam paravit intrandi, per uirtutem sanguinis sui, quem pro nobis in terra effudit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sancti qui erunt in patria, non indigent ulterius expiari per sacerdotium Christi, sed expiari iam indigent consumari per ipsum Christum, a quo gloria eorum dependet. Unde dicitur Apocal. 21. quod claritas Dei illuminat illam, scilicet civitatem sanctorum, & lucerna eius est agnus.

AD SECUNDUM dicendum, quod licet passio & mors Christi de cetero non sit iteranda, tamen uirtus illius hostiae semel oblate, permanet in aeternum.

Et per hoc patet responsio ad tertium, quia, ut dicitur ad Heb. 10. Vna oblatione consumauit in aeternum sanctificatos. Vnitas autem huius oblationis figurabatur in lege per hoc quod semel in anno legalis Pontifex cum solemnibus oblatione sanguinis intrabat in sancta, ut dicitur Leu. 16. sed deficiebat figura aueritate in hoc quod illa hostia non habebat semper uirtutem: & ideo annuatim illa hostiae rei terabantur.

ARTICVLVS VI.

Utrum sacerdotium Christi fuerit secundum ordinem Melchisedech.

¶ Super quaestio uige- mesecunda articu- lum sextum.

¶ Titulus clarus est. ¶ In corpore articuli unica est conclusio. Sacerdotium Christi est secundum ordinem Melchisedech.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur quod sacerdotium Christi non fuerit secundum ordinem Melchisedech. Christus enim fons totius sacerdotii, tamquam princi-

palis sacerdos: sed illud quod est principale, non sequitur ordinem alterius, sed alia sequuntur ordinem ipsius, ergo Christus non debet dici sacerdos secundum ordinem Melchisedech.

¶ 2. Prat. Sacerdotium ueteris legis, propinquius fuit sacerdotio Christi, quam sacerdotium quod fuit ante legem; sed sacramenta tanto expressius significabant Christum, quanto propinquiora fuerunt Christo, ut patet ex his, quae in secunda parte dicta sunt: ergo sacerdotium Christi magis debet denominari secundum sacerdotium legale, quam secundum sacerdotium Melchisedech, quod fuit ante legem.

¶ 3. Pre. Heb. 7. dicitur, quod est Rex pacis, sine patre, sine matre, sine genealogia, neque numerum dierum, neque finem uitae habens: quae quidem conueniunt soli filio Dei, ergo non debet dici Christus secundum ordinem Melchisedech, tamquam cuiusdam alterius, sed secundum ordinem sui ipsius.

SED CONTRA est, quod dicitur in Psal. 109. Tu es sacerdos in aeternum, secundum ordinem Melchisedech.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, legale sacerdotium fuit figura sacerdotii Christi, non quidem quasi adaequas ueritatem, sed multum ab ea deficiens: tum, quia sacerdotium legale non mundabat peccata: tum etiam, quia non erat aeternum, sicut sacerdotium Christi. Ipsa autem excellentia sacerdotii Christi ad sacerdotium Leuiticum fuit figurata in sacerdotio Melchisedech, quod ab Abraham decimas sumpsit, in cuius libris decimatus est quodammodo ipse sacerdos legalis: & ideo sacerdotium Christi dicitur esse secundum ordinem Melchisedech, propter excellentiam ueri sacerdotii ad figurale sacerdotium legis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Christus non dicitur esse secundum ordinem Melchisedech, quasi principalioris sacerdotis, sed quasi praefiguratis excellentia sacerdotii Christi ad sacerdotium leuiticum.

AD SECUNDVM dicendum, quod in sacerdotio Christi duo potest considerari. Ipsa oblatio Christi, & participatio eius. Quam ad ipsam oblationem, expressius figurabat sacerdotium Christi sacerdotium legale per sanguinis effusionem, quam sacerdotium Melchisedech, in quo sanguis non effundebatur, sed quantum ad participationem huius sacrificii, & eius effectum, in quo praeci-

ch. Probat. Sacerdotium Christi fuit praefiguratum per legale sacerdotium & per sacerdotium Melchisedech: sed per illud defectiue, per hoc quantum ad excellentiam ipsius supra legale, ergo est secundum ordinem Melchisedech.

¶ Antecedens habet tres partes.

Prima, supponitur, quod sacerdotium Christi, praefiguratum fuerit in utroque.

Secunda, quod defectiue in legali praefiguratum quia non mundabat peccatis: tum quia non aeternum.

Tertia, quod excellentia figurata esset per Melchisedech, probatur: quia excellentia ipsius per excellentiam illius representata fuit. Quod autem illud fuerit excellentius legale, probatur, quia sacerdos legalis decimatus fuit in libris Abrahae, decimas soluentis Melchisedech, constat. n. excellere illum cui decimae dantur. Hanc materiam diffuse tractat Apolto. ad Heb. 7. unde sumpta est haec ratio.

¶ Aduerte hic, quod sacrificium Christi sumitur dupliciter. Primo secundum seipsum, ut ab ipso Christo oblatum est in ara crucis. Et sic consideratur dupliciter, uel formaliter, secundum id, quod in se est, & hoc modo Christus, cum dicitur sacerdos secundum ordinem Melchisedech, intelligitur secundum ordinem dignitatis & excellentiae respectu sacerdotii legalis, uel causaliter secundum suum effectum, unitatem scilicet membrorum Christi in charitate & pace, & hoc modo cum Christus dicitur sacerdos secundum ordinem Melchisedech, intelligitur secundum ordinem proportionalis similitudinis inter res oblatas a Melchisedech (panem, scilicet & uinum) & unitatem ecclesiae, quoniam sicut tam panis, quam uinum fit ex multis concurrentibus in unum, ut August. dicit, &

in litera habetur, ita ex multis unum Christi corpus mysticum conficitur, quod est ecclesia &c.

Referretur de con. sec. dist. 2. cap. Quia papius.

Secundo modo sumitur sacrificium Christi secundum suum memoriale sacrificium, quod sollet Christus instituit in sua ecclesia, in sue passionis mortisque memoriam offerendum, ut quotidie fit in Eucharistia sacrificio. Et sic cum Christus dicitur sacerdos secundum ordinem Melchisedech, intelligitur de ordine assimilatiōis in materia sacrificij: nam panem & uinum assumi instituit in suo memoriale sacrificio pro materia Eucharistie, sicut Melchisedech panem & uinum obtulerat in sacrificio.

Super questionis 23. articulum primum.

Titulus clarus est. Adoptare enim significat facere sibi filium adoptiuum.

In corpore unica est conclusio, Deo conuenit adoptare. Probat & declaratur: probatur quidem sic, Deus ex sua bonitate admittit homines ad diuina beatitudinis hereditatem, ergo Deo conuenit adoptare. Antecedens continet tria. Primo causam, scilicet quod ex bonitate.

Secundo terminum, scilicet diuinam beatitudinem. Tertio modum seu formam, scilicet hereditatem. Et quo ad singula in litera probatur. Quo ad causam: quia Deus ex sua bonitate admittit omnes creaturas ad sue bonitatis participationem, & precipue rationales. Quo ad terminum: quia creatura rationales sunt capaces diuinae beatitudinis, quia sunt ad imaginem Dei facte.

Quo ad formam hereditatis: quia diuina beatitudo est quia Deus est beatus, ac per hoc per seipsu diues, ac per hoc, hereditas. Prima sequitur.

3. d. 10. q. 2. ar. 1. q. 1. Et 4. contra c. 17. fin.

21. q. 33. art. 5.

puer attenditur excellentia sacerdotij Christi ad sacerdotium legale; expressius prafiguratur per sacerdotium Melchisedech, qui offerebat panem & uinum, significantia, ut Augustinus dicit, ecclesiasticam unitatem, quam constituit participatio sacrificij Christi. Unde etiam in noua lege uerum Christi sacrificium communicatur fidelibus, sub specie panis & uini.

AD TERTIUM dicendum, quod Melchisedech, dicitur esse sine patre, & sine matre, & sine genealogia, & quod non habet initium dierum, neque finem: non quia ista non habuerit, sed quia in scriptura sacra ista de eo non legunt. Et per hoc ipsum, ut Apostolus ibidem dicit, assimilatus est filio Dei, qui in terris est sine patre, & in caelis sine matre, & sine genealogia, secundum illud Isa. 53. Generationem eius quis enarrabit? & secundum diuinitatem, neque principium neque finem dierum habet.

QVAESTIO XXIII.

De adoptione Christi, in quatuor articulis diuisa.

DEINDE considerandum est, an adoptio Christo conueniat.

Et circa hoc quaeruntur quatuor.

- Primo, Vtrum Deo conueniat adoptare filios.
Secundo, Vtrum hoc conueniat soli Deo patri.
Tertio, Vtrum sit proprium hominum adoptari in filios Dei.
Quarto, Vtrum Christus possit dici filius adoptiuus.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum Deo conueniat filios adoptare.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur quod Deo non conueniat filios adoptare. Nullus enim adoptat nisi extraneam personam in filium, secundum quod Iurista dicit: sed nulla persona est extranea Deo, qui est omnium creator, ergo uidetur quod Deo non conueniat adoptare.

Prat. Adoptatio uidetur esse introducta in defectum filiationis naturalis: sed in Deo inuenitur naturalis filiationis, ut in prima parte habitum est, ergo non conuenit Deo filios adoptare.

Prat. Ad hoc aliquis adoptatur, ut in hereditate adoptantis succedat: sed in hereditate Dei non uidetur aliquis posse succedere: quia ipse nunquam decessit, ergo Deo non conuenit adoptare.

SED CONTRA est, quod dicitur Eph. 1. Praedestinauit nos in adoptionem filiorum Dei: sed praedestinatio Dei non est irrita, ergo Deus aliquos sibi adoptat in filios.

RESPON. Dicendum, quod aliquis homo adoptat alium sibi in filium, in quantum ex sua bonitate admittit eum ad participationem suae hereditatis. Deus autem est infinitae bonitatis, ex qua contingit, quod ad participationem bonorum suorum suas creaturas admittit. Et precipue rationales creaturas, quae in quantum sunt ad imaginem Dei facte, sunt capaces beatitudinis diuinae, quae quidem consistit in fruitione Dei per quam etiam ipse Deus beatus est, & per seipsum diues, in quantum de seipso fruatur. Hoc autem dicitur hereditas alicuius, ex quo ipse est diues: & ideo in quantum Deo ex sua bonitate admittit homines ad beatitudinis hereditatem, dicitur eos adoptare. Hoc autem plus habet adoptatio diuina, quam humana: quia Deus hominem, quem adoptat, idoneum facit per gratiam munus ad hereditatem coelestem percipiendam. Homo autem non facit idoneum eum, quem adoptat, sed potius eum iam idoneum eligit adoptando.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod homo in sua natura consideratus, non est extraneus a Deo, quantum ad bona naturalia quae recipit: est tamen extraneus, quantum ad bona gratiae, & gloriae, & secundum hoc adoptatur.

AD SECUNDUM Dicendum, quod hominis est operari ad suppleendam suam indigentiam, non autem Dei, cui conuenit operari ad communicandam suae perfectionis abundantiam. Et ideo sicut per actum creationis communicatur bonitas diuina omnibus creaturis, secundum quantum similitudinem, ita per actum adoptionis communicatur similitudo naturalis filiationis hominibus, secundum illud Rom. 8. Quos praesciuit confortes fieri imaginis Filij sui.

AD TERTIUM dicendum, quod bona spiritualia possunt simul a pluribus possideri, non autem bona corporalia, & ideo hereditatem corporalem nullus potest percipere, nisi succedens decessenti: hereditatem autem spirituales simul omnes ex integro accipiunt sine detrimento patris semper uiuentis. Quibus possit dici, quod Deus decessit, secundum quod est in nobis per fidem, & incipit in nobis esse per speciem, sicut glossa dicit Rom. 8. super illud, Si filij, & heredes.

in litera non probatur. Secunda autem probatur, quia illud est alicuius hereditas; quo est diues. Consequentia uero principalis probatur. Humana adoptio, ad cuius similitudinem diuina dicitur, est quia aliquis ex sua bonitate constituit alium in successore suae hereditatis. Declaratur autem ex differentia inter humanam & diuinam adoptionem, quia diuina dignificat, idoneum faciendo hereditate: humana autem idoneum praesupponit, quem heredem facit.

Et nota hic responsiones ad singula argumenta, quia necessaria valde sunt ad intellectum materiae huius.

Vnum tamen restat hic dubium circa illud, Beatitudo est, quia Deus est diues: quoniam beatitudo spectat ad mentem, diuitiae uero ad potentiam: constituit enim diuitie potentiam affluenter rebus ad possessionem pertinentibus.

Sed hoc facile soluitur, dicendo, uel quod beatitudo, facit causam liter diuitem. Unde beato promissum est esse, Super omnia bona sua constituet eum. Vel quod beatitudo sumitur collectivae se integraliter, ut ex suis omnibus partibus, consistat ad felicitatem enim requiritur potentia plena, alioquin non esset quis simpliciter felix.

Super